

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Sententia, quæ affirmat, dari posse speciem essentiæ diuinæ, à simili ex
productione verbi probatur. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

speciem creatam representari potest: quia omnis forma creata est determinata secundum aliquam rationem, vel sapientie, vel virtutis, vel ipsius esse, vel alicuius huiusmodi. Unde dicere Deum per similitudinem videri, est dicere diuinam essentiam non videri, quod est erroneum. Dicendum ergo, quod ad videndum Dei essentiam requiritur aliqua similitudo ex parte visiva potentie, scilicet lumen diuine glorie confortans intellectum ad videndum Deum. De quo dicitur in Psalmo: *In lumine tuo videbimus lumen*. Non autem per aliquam similitudinem creatam Dei essentia videri potest, quia ipsam diuinam essentiam representat, ut in se est.

Ad primum ergo dicendum, quod auctoritas illa loquitur de similitudine, quae est per participationem luminis glorie.

Ad secundum dicendum, quod Augustinus ibi loquitur de cognitione Dei, quae habetur in via.

Ad tertium dicendum, quod diuina essentia est ipsum esse. Unde sicut aliae formae intelligibiles, quae non sunt suum esse, vniuntur intellectui secundum aliquod esse quo informant ipsum intellectum: & faciunt ipsum in actu, ita diuina essentia vniuntur intellectui creato, ut intellectum in actu, per se ipsam faciens intellectum in actu.

Conclusio articuli est: *ad videndam Dei essentiam requiritur aliqua Dei similitudo ex parte potentie, scilicet lumen glorie, per similitudinem tamen creatam, quae ipsam representat, videri non potest, ut in se est*. Aliqua erant obseruatione digna, quae in expositionem articuli, & mentis S. Thomae afferri possent; eius enim interpretes, & discipuli variant, commodius tamen disputat, quid ipse sentierit declarabimus.

DISPVTATIO XXXVIII.

An potentia Dei absoluta dari possit species intelligibilis Dei, qua ipse clare videri queat?

De opposita sententia, cap. 1.

Sententia, quae affirmat dari posse speciem essentiae diuinae, a simili ex productione verbi probatur, cap. 2.

Impugnatur differentia, quae inter speciem impressam, & verbum aliqui constituunt, cap. 3.

Posse produci speciem diuinae essentiae ex solutione oppositarum ratione ostenditur, cap. 4.

CAPVT I.

De opposita sententia.

Questio praesens in opinione eorum tantum locum habet, qui asserunt visionem beatificam non a solo Deo produci, sicut Richardus, & Nominales docuerunt, contra quos in 1. 2. q. 3. a. 2. differemus, sed etiam ab intellectu creato. Est autem intelligenda de specie, & similitudine intelligibili, quae circa alia obiecta, ut principium intellectiois assignari solet, ut ratio, ac principium vi-

dendi obiectum, ita ut ipsa non videatur, quae species impressa ab Scholasticis appellatur. Questio autem non est de verbo ipso, quod species expressa dici solet, quamquam de hoc etiam non nihil dicemus.

De specie igitur impressa duae sunt oppositae opiniones. Prior est, speciem impressam essentiae Dei non posse a Deo produci: eam tradiderunt Henricus quod 1. 3. q. 1. & quod 1. 4. q. 7. & in Summa art. 33. q. 2. Aegidius in Castigatorio art. 1. & in opusculo de diuina influentia in Beatos, c. 1. Caiet. & recentiores Theologi in hunc art. Durandus in 4. d. 49. q. 2. m. 1. 3. & seqq. Aegidius, qui non tantum species intelligibiles aliarum rerum in vniuersum negat, sed etiam peculiari ratione affirmat, essentiae diuinae speciem non posse produci. Idem Capreolus eadem d. q. 5. art. 1. Scotus q. 2. Capreolus art. 3. Ferrariensis 3. contra gent. c. 49. §. Aduerte quod fundamentum. Adde Marsilium in 3. q. 10. art. 2. 1. p. art. in dubio incident. concl. 1. in qua licet de facto solum asserat, non dari speciem essentiae diuinae ad claram ipsius visionem; in secunda tamen ratione sentire videtur, eam etiam produci non posse. Faciunt denique cum his Thom. de Argent. in 4. d. illa 49. q. 2. art. 2. & palud. q. 1. art. 2. concl. 3. qui tamen non disputant, utrum a Deo talis species effici possit, an non; asserunt tamen de facto eam non dari. Demum refertur pro hac sententia S. Th. quid tamen ipse sentierit, disputat, seq. videbimus. Rationes vero huius sententiae cap. 1. sigillatim referendae, & examinandae sunt.

Posterior sententia nunc in Scholis satis communis asserit, nihil obesse, quo minus Deus potentia sua producere possit talem speciem, & intellectui humano, vel Angelico eam infunderet, qua instructus possit ipsum Deum clare intueri, sicuti est. An vero nunc Beatus Deus eam tribuat, disputat, cap. 7. dicemus. Hanc opinionem securus est Aureolus, ut est apud Capreolum q. cit. art. 2. atque inter alias eam putat probabilem Richardus in 3. d. 14. art. 1. q. 3. Ex quatuor enim, quas recenset, duas solum ipse defendit; alteram, quae asserit, de facto per speciem Deum videri elicita visione a potentia; & specie alteram, quae affirmat, effici a solo Deo visionem, lumen vero glorie solum ad visionem in intellectu recipendam donari. Fauet etiam Alexander in 2. p. q. 24. memb. 1. qui eodem modo loquitur, quo S. Thomas, & quamuis ex parte obiecti visi, scilicet Dei, dicat, non dari speciem ad ipsam videndum; ex parte tamen intellectus, & potentiae ait, requiri assimilationem. Denique Scotus in 4. d. 49. q. 11. ante solutionem argumentorum, cum promississet se de ea alibi tractaturum (quem locum ego inuenire non potui) tamen in §. Respondeo igitur, post medium, affirmat rationes, quibus probari solet, non dari speciem diuinae essentiae; nihil probare; intelligit vero non solum de possibili, sed etiam de facto. Cum vero in 2. d. 3. q. 9. docet, dari speciem quidditativam Dei, non ad visionem claram, quam intuitiuam vocant, sed ad quidditativam, solum abstractiuam, eam concedit.

CAPVT II.

Sententia, quae affirmat, dari posse speciem essentiae diuinae, a simili ex productione verbi, probatur.

Mihi sane haec posterior opinio multo verior semper visa est, atque tunc demum multo probabiliorem iudicaui, cum S. Thomae minime aduersari manifeste comperi; ea vero bifariam mihi

Speciem intelligibilem Dei non posse a Deo produci, affirmat prima sententia, Henricus, Aegidius, Caietanus, Durandus.

Capreolus, Scotus, Ferrariensis, Marsil.

Argentina, Palud.

S. Thomas.

Secunda asserit esse possibilem.

Aureol.

Richardus.

Alexand.

Scotus.

3

CAPVT III.

Impugnatur differentie, quas inter speciem impressam, & verbum aliqui constituunt.

Alij auctores, qui priorem tuerentur sententiam, fatentur ingenue in verbo producto, & expresso à Beatis videri Deum, nihilominus non posse speciem aliquam impressam diuinæ essentia in ipsis produci, cum tamen ab eis verbum procedat: quare varie conantur inter hæc duo discrimen assignare. Verbum autem diuinæ essentia in Beatis concedunt Capreolus in 1. d. 27. q. 2. ar. 3. ad 8. contra 1. conclus. ex ijs, quæ secundo loco adducta sunt, Sotus in 4. d. 49. q. 2. artic. 3. post 2. conclus. Ferrariensis in 1. contra gent. cap. 53. §. Quinta est. Id vero Sotus probare contendit ex illo Cum apparuerit, similes ei erimus: quia videbimus eum, sicuti est: & ex Augusti. 14. de Trin. cap. 17. Cæterum Ioannem, imo etiam Augustinum non de similitudine cognitionis, sed de similitudine vitæ, & morum loqui, compertum est: id tamen à nobis superiori cap. ex eodem Augustino, & Anselmo recte probatum manet.

Prima igitur differentia inter speciem, & verbum sit, quam assignat Ferrariensis, in hunc modum. Quoties negatur, dari speciem Deitatis, intelligi debet non iolum de impressa, sed etiam de expressa ab impressa producta, non de expressa producta ab essentia diuina gerente vicem speciei impressæ intelligibilis in actu primo. Reddit rationem solum his verbis: Quia species intellectualis, & verbum ab ea expressum habent rationem vnius perfecti, & totalis representatiui rei intellectæ intellectui. Hæc Ferrariensis, nec verbum amplius: quæ sane ratio obscura admodum, & in sensum, quem (vt opinor) verba ipsius reddunt, futilis, & inanis mihi videtur. Sensus autem horum verborum est; ex specie impressa, & expressa essentia diuinæ, in vtraque daretur, fieret vna ita perfecta, & integra similitudo, vt Deum ipsum adæquate, & perfectissimo modo repræsentaret, quod per creatam speciem, & similitudinem fieri non potest. Omnis namque creatura cum sit inferior Deo, nequit ipsum ita perfecte, & æqualiter repræsentare, sicut ipse postulat. Si vero concedamus verbum, & speciem expressam productam ab intellectu cum essentia diuina supplente vices speciei intelligibilis, non sequitur, eam esse perfectissimam, & æqualem, ea ratione, qua creatum quid est, sed quatenus est ab essentia diuina, & eam continet. Hic, quantum designare potui, videtur esse sensus Ferrariensis, est enim subobscurus.

Fiduciam autem esse hoc discrimen, iam paucis ostendo: Visio clara Dei, imo quæuis cognitio ita est obiecti sui similitudo expressa, etiam in sententia horum Doctorum, vt ipsa in se sit distincta ab specie impressa, à qua solum, velut à principio procedit: ergo non habet ab specie impressa tantquam à forma, sed tanquam ab efficienti repræsentationem: quare si ab essentia diuina, vt ab efficienti producti potest, cur non poterit ab alia quoque specie creata procedere? cumque multo perfectior sit repræsentatio cognitionis, quam speciei intelligibilis, hæc enim est (vt aiunt) habitualis, illa vero actualis, & expressa, atq; eo perfectior, quo ipsa cognitio clarior est; & de facto sit in Beatis verbum, seu visio, quæ in horum Doctorum opinione est expressa similitudo, cur dari non

Solutio.

Impugnatur.

Quantitas sensibilibus manet aliquid quantum cognitio sensibilia Aristoteles August. Gregor. Maior.

August.

Requiritur.

IO

Capreolus.

Sotus.

Ferrariensis.

1. Ioan. 3.

August.

Ferrariensis.

Solutio.

Ferrariensis.

II

Impugnatur.